

Οι αλλοιώσεις στην πνευματική ζωή [Διδαχές από τον Άθωνα]

[/ Ορθόδοξες Προβολές](#)

Αν και ευρισκόμεθα στην εποχή του Χειμῶνος, χθές είχαμε μία καλή ημέρα, ηλιόλουστη. Επήραμε θάρρος ότι ο καιρός έγινε ομαλός, και βλέπομε σήμερα ότι άλλαξε πάλι και ήλθε ταραχή. Και τώρα δεν ημπορούμε να κινηθούμε προς τα έξω για να κάνωμε την εργασία μας. Είμεθα υποχρεωμένοι να αμυνθούμε, έως ότου παρέλθῃ αυτή η κατάσταση, πού όλοι γνωρίζομε ότι είναι προσωρινή. Αυτή η εικόνα των αλλοιώσεων του καιρού συμβαίνει και στην πνευματική μας ζωή. Οι τροπές και αλλοιώσεις, είναι μεταπτωτικό φαινόμενο. Μετά την πτώσι ο άνθρωπος, δυστυχώς έχασε την προσωπικότητά του και είναι υποκείμενος στις εναλλαγές.

Προ της πτώσεως είχε σύνοικο την Χάρι του Αγίου Πνεύματος. Εζούσε κατά φύσι, ευρίσκετο εκτός αναγκών και «Κύριος πάντων ὧν» εδέσποζε του χρόνου, του τόπου, του τρόπου, των μέσων και δεν υπέκειτο σε καμμία μορφή αλλοιώσεως, διότι είχε ολοκληρωμένη προσωπικότητα· θέλοντας να γίνῃ Θεός, διά του διαβόλου, όπως αναφέρει ο αείμνηστος π. Ιουστίνος Πόποβιτς, όχι μόνο δεν έγινε Θεός, αλλά έγινε ένας ιδιότυπος διάβολος. Και τώρα υπήχθη πλέον στις αλλοιώσεις· του έγιναν αναφαίρετο πράγμα και ο άνθρωπος δεν εξουσιάζει τίποτε στην προσωπικότητά του. Και περιμένει να ιδῇ τί είναι αυτό πού θα εύρῃ. Μόνο η δύναμι της λογικής του έμεινε και με αυτή επινοεί τρόπους, ώστε να απαλλάσσεται από τους κινδύνους, πού προκύπτουν από τις αλλοιώσεις. Αυτή είναι

μια μεγάλη φιλοσοφία πού θα βοηθήση ιδίως εμάς τους μοναχούς να επιτύχουμε, αφού η ζωή μας είναι η ακριβής μελέτη της συνειδήσεως. Δεν ελέγχουμε μόνο τα αποτελέσματα της πράξεως για να απέχουμε από αυτή. Ελέγχουμε ακόμα και αυτές τις αφορμές πού προκαλούν.

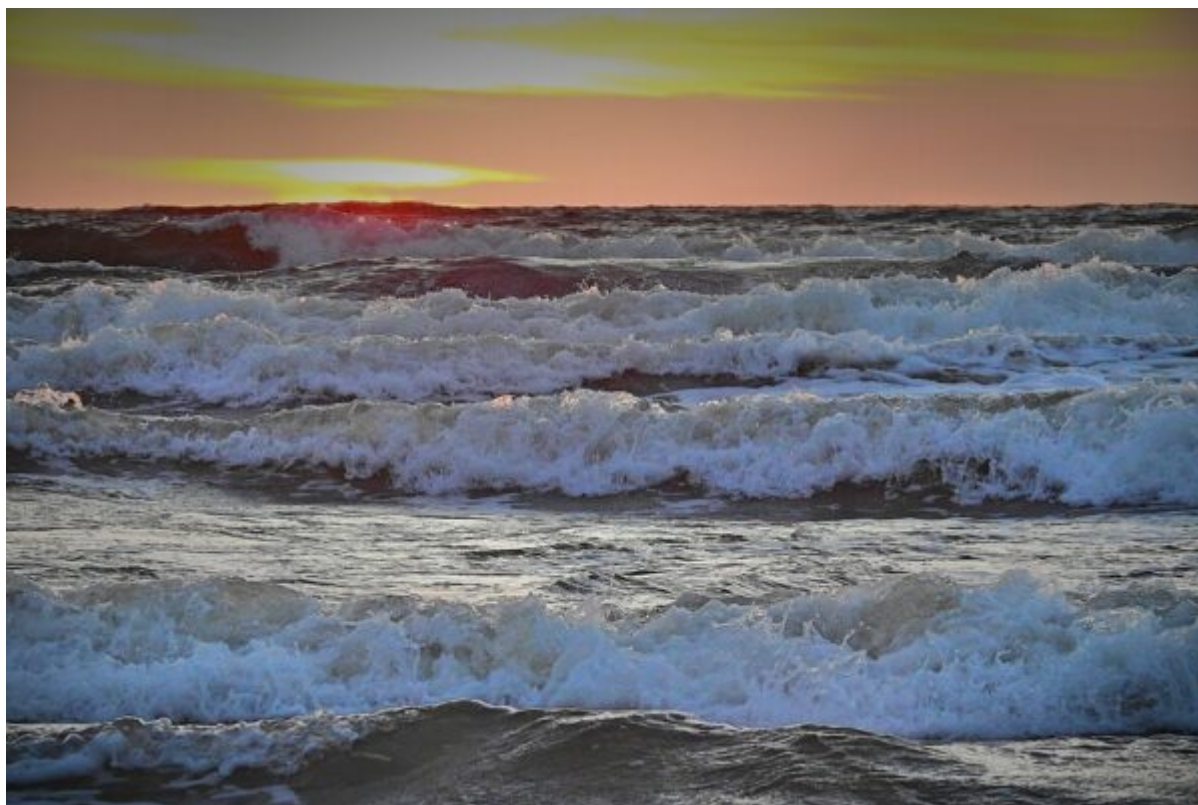
Στην περίοδο της Χάριτος, ο Ιησούς μάς edίδαξε να βγάζουμε την ρίζα του κακού. Στην περίοδο του Μωσαϊκού Νόμου, ετιμωρείτο το αποτέλεσμα, ο καρπός, η πράξι. Εμείς ζούμε στην περίοδο της Χάριτος. Δεν περιμένουμε την ώρα πού γίνονται τα κακά να τα σταματήσουμε ή προσέχουμε να μην τα εφαρμόσουμε. Εμείς οι μοναχοί προσέχαμε από την σύλληψι της σκέψεως, την «προσβολή» κατά την γλώσσα των Πατέρων, ούτως ώστε να ξεριζώσουμε τα ίδια τα φυτά, πού γεννούν τους κακούς καρπούς, πού είναι η κατ'ενέργεια αμαρτία.

Για να το επιτύχουμε αυτό πρέπει να έχουμε πολλή λεπτομέρεια στον χειρισμό των αλλοιώσεων. Οι αλλοιώσεις, όπως αναφέραμε, είναι όπως οι καιρικές συνθήκες. Δεν είναι μόνιμες, αλλά παροδικές. Δεν πρέπει να φοβίζουν κανένα, ώστε να μεταβάλλουν τον ρούν της ζωής του. Έχομε παράδειγμα τους ναυτικούς. Δεν αρνούνται την ναυτική τους ιδιότητα επειδή η θάλασσα γίνεται σαν κόλασι, όταν έχη τρικυμία. Τί κάνουν; Δένουν λίγο στο λιμάνι το καράβι τους και περιμένουν. Και μετά συνεχίζουν την πορεία τους και δεν τους απασχολεί το θέμα της τρικυμίας. Έτσι και εμείς δεν τρομάζαμε, όταν ξέρωμε την δεξιοτεχνία του χειρισμού των αλλοιώσεων.

Μέσω των αλλοιώσεων προσπαθεί ο σατανάς να μάς προκαλέση φοβία, να μάς φράξη τον δρόμο. Γνωρίζοντας όμως την λεπτομέρεια εκ των προτέρων, ότι οι αλλοιώσεις είναι παρείσακτα και παροδικά στοιχεία, τότε δεν τις λαμβάνωμε υπ όψι, αλλά σαν τους ναυτικούς δένομε το καράβι και περιμένουμε, θα παρέλθη η θύελλα και πάλι θα συνεχίσωμε. Βλέπετε και στις αναγνώσεις πού κάνομε στην τράπεζα, πώς οι Πατέρες σχεδόν δεν δίνουν καμμία βαρύτητα στο ζήτημα των λογισμών – των λεγομένων προσβολών – και περισσότερο ο Μέγας καθηγητής της διακρίσεως, ο Αββάς Ποιμήν, ο οποίος μάς ερμηνεύει αυτή ακριβώς την λεπτομέρεια. Οι αλλοιώσεις, σε μάς πού είμεθα μακράν από τα αίτια, είναι πραγματικά γελοίες, διότι δεν ημπορούν να κάνουν τίποτε. Εμείς πρακτικά ευρισκόμεθα μέσα στην πραγματικότητα. Ποία; Ότι ακούσαμε την κλήσι. Μάς εκάλεσε ο Ιησούς μας με το προφητικό ρητό του Ησαΐου: «Εξέλθετε εκ μέσου αυτών και αφορίσθητε και ακαθάρτου μή άπτεσθε. Και εισδέξομαι υμάς και έσομαι υμίν εις πατέρα και έσεσθέ μοι εις υιούς και θυγατέρας».

Και εμείς ακούσαμε την κλήσι· καθένας στην ηλικία και την περίστασι όπως

οικονόμησε η θεία Χάρις και «εξήλθομεν εκ μέσου αυτών». Ποίων; Των αιτίων και όχι των ανθρώπων. Αλλοίμονο! Με τους ανθρώπους είμεθα αδελφοί. Δεν μάς βλάπτουν οι άνθρωποι. Έχομε σχέσεις με τους ανθρώπους. Εξήλθαμε ακριβώς από τις αφορμές του «μαμωνά», κατά την γλώσσα του Ιησού μας, πού συμβολίζει τον νόμο της παραφύσεως, τον νόμο της επιθυμίας. Εβγήκαμε από εκεί και πλέον τέτοιου είδους «ακαθάρτου», πού συνιστά το σώμα του «μαμωνά», δεν απτόμεθα... Πράγμα της καταχρήσεως και της επιθυμίας δεν μάς απασχολεί. Και παραμέναμε όχι για μία στιγμή μακράν των αιτίων, αλλά εκτίσαμε κατοικία και καλύβη μέσα στις ερημιές, σαν αγρίμια, και προσκαρτερούμε εδώ, προσμένοντες το έλεος του Θεού, πεπεισμένοι ότι Αυτός πού μάς εκάλεσε είναι πιστός στις επαγγελίες Του.

Τώρα λοιπόν, ο διάβολος πολύ ελάχιστα ημπορεί να βγάλη από μάς, αν είμεθα λίγο προσεκτικοί. Διότι, κατά την γλώσσα των Πατέρων, πού ερμηνεύουν με λεπτομέρεια την πρακτική φάσι της ζωής μας, τα πλείστα κακά τα οποία ημπορούμε να πάθωμε, ωφείλονται στις αφορμές και στα αίτια. Από εκεί πού οι αισθήσεις και οι φυσικοί πόροι και νόμοι, με προφάσεις ακατονόμαστες, τις οποίες συγχίζει ο σατανάς, γίνονται τα ολισθήματά μας. Τώρα πού ευρισκόμεθα έξω από αυτά, ο σατανάς απεγυμνώθη από την δύναμί του. Η θεία Χάρις με τον

Σταυρό του Ιησού μας, τον απεγύμνωσε διότι «τού εχθρού εξέλιπαν αι ρομφαίαι εις τέλος». Και ο Ιησούς μάς λέγει ότι «έρχεται ο του κόσμου άρχων και εν εμοί ευρήσει ουδέν» και «θαρσείτε, εγώ νενίκηκα τον κόσμο» και φυσικά εννοεί και αυτόν τον διάβολο.

Μή ημπορώντας τώρα να μάς προσβάλη κατ ευθεία από την ουσία των πραγμάτων, πού ευρίσκονται τα αίτια και μάς ερεθίζουν, προσπαθεί μέσω των αλλοιώσεων να φέρη παλαιές μνήμες, ούτως ώστε να μάς ταραΐξη, να μάς διακόψη την ησυχία μας και την προσοχή μας από τον στόχο μας. Ποιόν; Στο να ξεχάσωμε το παρελθόν και να ενστερνησθούμε το μέλλον. Να ξεχάσωμε την παλαιά ζωή, του παλαιού ανθρώπου της αμαρτίας και της καταχρήσεως και να ενστερνισθούμε την νέα, την «καινή ζωή». Να μιμηθούμε το παράδειγμα του Ιησού μας και των Αγίων μας Πατέρων, των οποίων είμεθα συνεχισταί.

Το κεφάλαιο της υποστάσεως των μοναχών είναι η παρθενία. Έχοντας σαν στόχο την αγνότητα και την παρθενία, γι αυτό εφύγαμε από τα αίτια πού προκαλούν. Μαζί με την παρθενία συνυφαίνονται η υπακοή και η εκκοπή του ιδίου θελήματος, πού είναι η υποταγή και ακολουθούν φυσικά η διακονία, η ταπεινοφροσύνη, το πράο, το σιωπηλό, το ευκτικό και όλα όσα μάς παρέδωσαν οι Πατέρες μας και με τα οποία ασχολούμεθα. Αυτά χάριτι Χριστού, ο κάθε ένας μας λίγο-πολύ με όση έχει δύναμι τα κρατά και απέχει πρακτικά από τα αίτια. Μέχρι εδώ φθάνει η ανθρώπινη δύναμι και προσπάθεια, άλλο τίποτε δεν ημπορούμε να κάνωμε. Εάν θα βγούν από μέσα μας οι ρίζες των κακών και στη θέσι τους θα σφηνωθούν οι ρίζες των καλών και θα αρχίσουν μέσα μας να καρποφορούν οι αγαθές μνήμες και οι αρετές, αυτό δεν εξαρτάται από εμάς. Το νοσταλγούμε, το προσμέναμε, το ελπίζαμε, το πιστεύουμε, δεν το κρατούμε. Αυτό θα το δώση μόνο η θεία Χάρις, την οποία αναμένουμε. Δεν εξαρτάται από τον ιδικό μας έλεγχο. Από τον ιδικό μας έλεγχο εξαρτάται μόνο το να απέχομε πρακτικά από κάθε τί, πού λέγεται και είναι αμάρτημα. Και με όση δύναμι έχομε, να ευρισκόμεθα στα περιθώρια του καλού και της αρετής.

Αυτό χάριτι Χριστού λίγο-πολύ το κάνομε. Μέχρι εδώ φθάνει η δύναμί μας. Τα άλλα όλα τα αναμέναμε διά της πίστεως και εφ όσον έλθει η Χάρις τα δίδει εκείνη. Ο διάβολος λοιπόν, δεν ημπορεί να μάς αδικήση, εκτός αν θολώση τα νερά και πλανήση τον μοναχό και αρχίση να βγαίνει από τις βάσεις του, οι βάσεις ποιές είναι; Είναι η αγνότης, η υποταγή και υπακοή. Όταν λοιπόν, αυτά τα κράτηση ο μοναχός απαραχάραχτα, δεν ημπορεί ο διάβολος να του κάνει κακό. Εις μέν την αγνότητα δεν ημπορεί να τον ζημιώση, διότι δεν υπάρχουν τα αίτια. Πρέπει να είναι τόσο άφρων ένας μοναχός ώστε να πλανεθή και να μπη μέσα στα επίκτητα κακά και να επινόηση τρόπους να βρή ηδονή μέσα στις ακαθαρσίες και στις

συγκαταθέσεις αυτές, πού είναι αισχρό και να τις ενθυμηθή κανείς.

Ένα από τα πιο σπουδαία αίτια πού φράζει τον δρόμο σε μάς πού θέλουμε να ακολουθήσουμε με ακρίβεια την παρθενία, είναι το έτερο φύλο. Διότι παρόντος αυτού του αιτίου, επιβουλεύεται η αγνότητά μας. Κάθε τί το οποίο μάς παρακινεί προς ενθύμησι αυτού του είδους της ηδονής, είναι εντελώς ξένο για μάς. Στον αληθινό μοναχό έχει τόση μεγάλη επίδρασι η Χάρις, πού τέτοιοι λογισμοί του προκαλούν γέλωτα. Εάν κάποτε επιτρέψη ο Θεός να παραταθή επάνω μας αυτός ο πόλεμος, υπάρχει κάποιος λόγος. Είτε διότι εμείς αφήναμε το καθήκον μας και παραδιδόμεθα στην αμέλεια και ακηδία ζητώντας έτσι η Χάρις να μάς ξυπνήση, είτε επειδή είναι η ώρα πού θέλει να μάς δώση τον στέφανο της αγνότητας, την ολοκληρωτική σφραγίδα της παρθενίας και γι αυτό επιτρέπει να μάς πειράξη ο σατανάς, για να αποδείξωμε πρακτικά την ειλικρινή πρόθεσί μας προς την αγνότητα. Και στον πόλεμο αυτό, θα δώση ο Θεός και την κατάλληλη δύναμι. «Πιστός δε ο Θεός, ος ουκ εάσει ημάς πειρασθήναι υπέρ ο δυνάμεθα, αλλά ποιήσει συν τώ πειρασμώ και την έκβασιν του δύνασθαι υμάς υπενεγκείν».

Ερχόμεθα τώρα στο δεύτερο καθήκον μας, την υποταγή και την υπακοή. Όπως γνωρίζετε, με την ανταρσία έγινε η πτώσι των λογικών όντων και των αγγελικών και των ανθρωπίνων. Όταν ήλθε ο Ιησούς μας να επαναφέρη σε ισορροπία τα πεπτωκότα, δεν ευδόκησε, δεν οικονόμησε, δεν επεχείρησε, δεν αποφάσισε να κάνη την επιστροφή από άλλη θύρα, παρά μόνο από την θύρα της υπακοής. Διότι αν έκανε την επαναφορά διαφορετικά, θα έδινε την εντύπωσι ότι είχε κάνει λάθος κατά την δημιουργία. Αλλά ο Θεός έκανε τα πάντα «καλά λίαν». Σε ένα λόγο του ο Άγιος Νεόφυτος ο Έγκλειστος ερμηνεύοντας το «καλά λίαν», λέγει.

«Και πώς ήταν δυνατό, Πανάγαθε Δέσποτα, να κάνης Εσύ πράγμα εσφαλμένο, πού να μην είναι «καλό λίαν»; Αφού Εσύ είσαι το κέντρο πάσης καλοσύνης. Εσύ είσαι το υπέρτατο αγαθό, ήταν δυνατό να κάνης λάθος και να κάνης ένα πράγμα πού να μην είναι σαν και Σένα καλό;».

Επομένως τα «λίαν καλά» από τον Θεό γενόμενα, δεν ημπορεί να τα μεταβάλη ο διάβολος, ο άνθρωπος ή άλλος παράγων. Ερχόμενος ο Ιησούς μας, είχε την δύναμι σαν Κύριος των πάντων να μεταβάλη ακόμα και τον νόμο της δημιουργίας, διότι «Αυτός είπε και εγεννήθησαν, Αυτός ενετείλατο και εκτίσθησαν». Αυτός είναι ο τεχνουργός. Εν τούτοις για να αποδείξη το τέλειο της θεοπρεπούς μεγαλοσύνης Του, υπέδειξε ότι πρέπει να γίνη επιστροφή από εκεί πού

έγινε η πτώσι. Αναγκάζεται λοιπόν από την αγάπη Του, να φορέση την ιδική μας φύσι, να υποστή τέτοιους είδους κένωσι, πού να είναι ασύλληπτη στην διάνοια των λογικών όντων και για να μάς πείση πρακτικά ότι η επαναφορά μας, μόνο διά του τρόπου της υπακοής ημπορεί να επιτευχθή. Εμείς οι μοναχοί, πού κρατούμε το κεφάλαιο της ευαγγελικής τελειότητος, είμεθα απόλυτοι μιμηταί του Ιησού μας.

Γι αυτό μετά την αγνότητα, υποσχεθήκαμε υποταγή και υπακοή. Εάν ο μοναχός μένει υπήκοος και υποτακτικός, δεν ημπορεί ο διάβολος ποτέ να του κάνει κακό, ούτε στις αλλοιώσεις, ούτε στις αρρώστιες, ούτε στους κινδύνους, ούτε στους φόβους, ούτε σε καμμιά λογική ή παράλογη πρόφασι. Γιατί ακριβώς, ο υπάκουος μοναχός δεν δέχεται τον ιδικό του λογισμό. Ο σατανάς κατ ευθείαν δεν ημπορεί ποτέ να φανερωθή και να μιλήση στόμα με στόμα, ή ακόμα να μάς κάνει σχήματα για να μάς απατήση. Ακριβώς κάτι κάνει, αλλά με ποιό τρόπο; Δολίως, μέσω της σκέψεως. Από εκεί, πού ο νους πηγάζει τις ιδικές του σκέψεις και τις ρίχνει στην οθόνη της διανοίας και τις επιλέγει και τις αποφασίζει, πηγαίνει και ο σατανάς και από τον ίδιο προβολέα ρίχνει την πονηρή σκέψι στην ίδια οθόνη. Ο νους ο οποίος είναι αδαής και δεν καταλαβαίνει, βλέπει την εικόνα και δεν διακρίνει ποιός την έβαλε εκεί. Την παίρνει για ιδική του σκέψι. Διότι η σκέψι έρχεται με δόλο.

Δεν λέγει καθαρά «φάγε, κοιμήσου, ραθύμησε, κλέψε, πές ψέματα, γέλασε». Διότι αν πή έτσι κατ ευθεία, δεν υπακούει ο άνθρωπος. Ο άνθρωπος, φύσι αγαθή, κατ ευθεία στο πονηρό δεν πάει· εκτός αν διαστραφή. Τότε έρχεται με την εύλογη πρόφασι και λέγει: «Είμαι αδιάθετος, ας πάω να κοιμηθώ»· και πολλές άλλες ακατονόμαστες προφάσεις. Όταν έλθουν αυτά, ο γνήσιος υποτακτικός αμέσως σκέπτεται. Οποιαδήποτε σκέψι έρχεται μέσα μου, καλή-κακή θα την αναγγείλω στον Γέροντα. Και ευρίσκεται στα πλαίσια της υποταγής και της υπακοής. Μόλις ο διάβολος ιδή ότι έτσι ενεργεί ο υποτακτικός, αποδυναμώνεται. Δοκιμάστε και θα ιδήτε. Όταν επιμένει ένας λογισμός λεπτός και παραμένει, μόλις πείτε «θά πάω στον Γέροντα, και ό,τι μου πεί θα κάνω», αμέσως εξαφανίζεται.

Οι αλλοιώσεις δυστυχώς υπάρχουν και μεταβάλλουν τις διαθέσεις. Ενώ τώρα ένας άνθρωπος είναι ευδιάθετος, πρόθυμος, «ζέων τώ πνεύματι», ξαφνικά σκυθρωπάζει, αισθάνεται ξηρασία, ακηδία και χάνεται όλη η προθυμία του. Τότε έρχεται η εύλογη πρόφασι να εφαρμόση οικονομία. Επειδή είναι αδιάθετος να φάγη λίγο παραπάνω, κάτι καλύτερο, να ξεκουρασθή προ της κανονικής ώρας, να εγκατάλειψη τον κανόνα του. Ο μοναχός όμως λέγει: «Δεν θα κάνω τίποτε από αυτά. Και αν είναι ανάγκη θα ερωτήσω τον Γέροντα». Έτσι δεν κινδυνεύει. Διότι αν υποταχθή κανείς στον όρο της οικονομίας, εισέρχεται σε ένα πλήθος πειρασμών πού δεν έχει άκρη. Τον καταλαμβάνει απόγνωσι, αποθάρρυνσι, τον ελέγχει η

συνείδησί του και δεν τον αφήνει ήσυχο, ούτως ώστε και σωματικά να τον πείση να παράλειψη τον κανόνα του και πνευματικά να μην τον αφήσει να ενθυμηθή τον Θεό. Θα του σαλέψει και τον ψυχικό και τον σωματικό κόσμο. Εάν όμως είναι προσεκτικός, ό,τι τον απασχολεί και τον πιέζει, το αναφέρει στον Γέροντα· και έτσι σκεπάζεται με την Χάρι της υπακοής και εξαρτήσεως, και εξ αιτίας αυτού δεν αιχμαλωτίζεται στις διάφορες παγίδες του σατανά. Εκεί πού δεν ημπορεί να εισχώρηση ο σατανάς, όλα τα πράγματα είναι ομαλά και ειρηνικά, διότι εμείς οι χριστιανοί έχουμε κτήμα μας την ειρήνη του Ιησού μας, «Ειρήνην αφήμι υμίν, ειρήνη την εμήν δίδωμι υμίν» (Ιωάν. 14,27) και «Ιδού εγώ μεθ υμών ειμι πάσας τάς ημέρας» (Ματθ. 28,20). Αυτά είναι θέσεις, δεν είναι απλά λόγια.

Μένοντες εμείς μέσα στον όρο της υπακοής και του καθήκοντος, έχουμε την συνέχεια της παρουσίας της Χάριτος του Ιησού μας και ειρηνεύουμε. Όλα αυτά θα αυξήσουν μέσα μας την εμπειρία στο πώς να πολεμάμε. Αν αυτό μάθετε, έληξε το θέμα. Δεν μπορεί να μάς κάνει τίποτε κανείς· διότι νουνεχώς και με φρόνησι συνεχίζουμε την πορεία μας. Δεν φοβούμεθα οποιονδήποτε παράγοντα πού θέλει να μάς φράξει το δρόμο, διότι απλούστατα, δεν έχει αυτό το δικαίωμα, γιατί «μείζων εστίν ο εν υμίν ή ο εν τώ κόσμω» (Α' Ιωάν. 4,4).

Ερ.: Γέροντα, εκτός από αυτά πού μάς είπατε, τί άλλο πρέπει να κάνουμε όταν έλθουν αυτές οι αλλοιώσεις;

Απ.: Είπα και προηγουμένως ότι ο άνθρωπος οφείλει να μάθη την τέχνη του πολέμου. Το κεντρικότερο από όλα φυσικά, όπως ο Ιησούς μάς ετόνισε, είναι η υπομονή. «Ο υπομείνας εις τέλος ούτος σωθήσεται» και «εν τη υπομονή υμών κτήσασθε τάς ψυχάς υμών» Γιατί η υπομονή είναι αυτή πού θα δείξει την πραγματικότητα. Επειδή οι αλλοιώσεις, πού είναι ανιούσες και κατιούσες καταστάσεις, δεν είναι πραγματικές. Ούτε η ανιούσα, ούτε η κατιούσα κατάσταση είναι πραγματική, ούτε το κύμα της Χάριτος πού υπάρχει μέσα στον άνθρωπο και τον δροσίζει και τον παρηγορεί, είναι μόνιμο, αλλά ούτε η απόγνωση και η ξηρασία πάλι είναι μόνιμα. Την ποιότητά τους θα την εύρωμε μόνο με την μακροθυμία, η οποία λέγεται υπομονή. Συνηθίζοντας κανείς να υπομένη, περιμένει το έλεος του Θεού πού θα έλθη και θα τον πληροφόρηση.

Οι αλλοιώσεις προκαλούνται από πολλές αιτίες. Είτε εκ δεξιών, είτε εξ αριστερών είναι, οι αφορμές ένα σκοπό έχουν. Το συμφέρον, την ωφέλεια του ανθρώπου. Ο Κύριος της ζωής και του θανάτου, για να επιτρέψη να συμβή στον άνθρωπο ο,τιδήποτε, πρέπει να το κρίνη με την θεοπρεπή Του δικαιοσύνη, πού οπωσδήποτε είναι προς ωφέλεια του ανθρώπου. Το θέμα της παναγάπης και προνοίας του Θεού

είναι – όπως όλες οι θείες τελειότητες – θεοπρεπές και τέλειο. Ο Θεός δεν μεταβάλλεται, ώστε να πηγάζει από μία απόφασί Του κακό. Μόνο καλοσύνη, μόνο αγάπη, μόνο αγαθότης, μόνο συμπάθεια, μόνο ελεημοσύνη είναι ο Θεός. Αρα, και εκείνους πού αγαπά, και εκείνους πού παιδεύει, τους παιδεύει σύμφωνα με τις ιδιότητές Του, αγαπητικά.

Για να επιτρέψει ο Θεός – και ιδίως στον άνθρωπο, τον οποίο τόσο πολύ αγάπησε, ώστε «ουδέ του ιδίου Υιού εφείσατο» – μία αλλοίωσι, ένα πειρασμό, από αγάπη το επιτρέπει, για το συμφέρον του.

Πηγή: Γέροντος Ιωσήφ, Διδαχές από τον Άθωνα, Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 8, γ' Έκδοσις, Έκδοσις Ιεράς Μεγίστης Μονή του Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 1999